

Offshore obchodné spoločnosti ako bezpečnostné riziko? Právno-kriminalistické východiská ich zneužívania v ekonomickej trestnej činnosti

Anotácia: Článok sa zaoberá problematikou offshore obchodných spoločností v kontexte ekonomickej a finančnej trestnej činnosti z bezpečnostno-kriminalistického hľadiska. Autor vychádza z predpokladu, že offshore štruktúry nemožno paušálne považovať za nelegitímne, v určitých situáciách však môžu predstavovať významný faktor zvyšujúci latentnosť a komplexnosť protiprávných ekonomických schém. Príspevok sa zameriava na teoretické a pojmové východiská offshore a onshore obchodných spoločností, ich postavenie v kontexte ekonomickej kriminality a na identifikáciu hranice medzi legitímnym využívaním offshore štruktúr a ich trestnoprávne relevantným zneužívaním. Osobitná pozornosť je venovaná kriminalistickým aspektom odhaľovania zneužívania offshore obchodných spoločností a bezpečnostným implikáciám ich využívania v aplikačnej praxi orgánov činných v trestnom konaní.

Kľúčové slová: offshore obchodné spoločnosti, ekonomická trestná činnosť, ekonomická bezpečnosť, kriminalistika, latentnosť kriminality.

Úvod

Globalizácia ekonomických vzťahov a rastúca komplexnosť finančných tokov zásadným spôsobom ovplyvnili charakter ekonomickej a finančnej trestnej činnosti. Súčasnú formu protiprávneho konania sa čoraz častejšie vyznačujú využívaním sofistikovaných právnych a ekonomických konštrukcií, ktoré navonok pôsobia ako legitímne podnikateľské usporiadania, avšak v skutočnosti môžu slúžiť na zakrývanie ekonomického obsahu, fragmentáciu zodpovednosti a sťažovanie odhaľovania trestnej činnosti. Jedným z výrazných prejavov tohto dlhodobého trendu je využívanie offshore obchodných spoločností.

Offshore obchodné spoločnosti predstavujú bežnú súčasť medzinárodného podnikateľského prostredia a ich existencia sama osebe neznamena porušenie právnych predpisov. Z bezpečnostného a kriminalistického hľadiska však nadobúdajú význam v situáciách, keď sa stávajú súčasťou ekonomických schém zvyšujúcich neprehľadnosť, netransparentnosť vlastníckych a rozhodovacích vzťahov alebo sťažujúcich identifikáciu skutočných ekonomických beneficentov. Práve táto ambivalentná povaha offshore štruktúr komplikuje ich jednoznačné hodnotenie a vyžaduje diferencovaný analytický prístup.

Predkladaný príspevok sa zameriava na posúdenie postavenia offshore obchodných spoločností v kontexte ekonomickej a finančnej trestnej činnosti z bezpečnostno-kriminalistického hľadiska, pričom dôraz kladie na identifikáciu hranice medzi ich legitímnym využívaním a trestnoprávne relevantným zneužívaním. Pozornosť sa sústreďuje najmä na funkciu offshore štruktúr v ekonomických schémach, na kriminalistické aspekty ich odhaľovania a na bezpečnostné implikácie vyplývajúce z ich využívania v aplikačnej praxi orgánov činných v trestnom konaní.

Teoretické a pojmové východiská offshore a onshore obchodných spoločností

Pojmy offshore a onshore obchodná spoločnosť nepatria medzi kategórie, ktoré by boli v právnych poriadkoch jednotlivých štátov explicitne normatívne definované. Ide o pojmy, ktoré vznikli predovšetkým v ekonomickej a daňovej praxi a následne boli prevzaté do odbornej literatúry a aplikačnej roviny. Ich význam preto nemožno vykladať izolovane, ale vždy v kontexte konkrétneho právneho, ekonomického a inštitucionálneho prostredia, v ktorom daný subjekt pôsobí. Z kriminalistického hľadiska je táto skutočnosť mimoriadne významná, keďže

absencia jednotnej definície vytvára priestor pre zjednodušené a často paušalizujúce interpretácie offshore štruktúr ako inherentne rizikových alebo automaticky protiprávných.¹

V odbornej literatúre sa offshore obchodnou spoločnosťou spravidla rozumie právnická osoba registrovaná v jurisdikcii odlišnej od štátu, v ktorom vykonáva svoju hlavnú hospodársku činnosť alebo v ktorom majú bydlisko osoby, ktoré ju fakticky ovládajú.² Takto koncipované vymedzenie zdôrazňuje teritoriálnu diskrepanciu medzi miestom registrácie a miestom ekonomickej reality spoločnosti, avšak samo osebe nevytvára o jej legitímnosti ani o miere rizikovosti. Naopak, Onshore obchodné spoločnosti predstavujú subjekty, ktorých registrácia, výkon hospodárskej činnosti aj rozhodovacie centrum sú viazané na tú istú jurisdikciu, čím sa znižuje komplexnosť ich právneho a ekonomického posudzovania.³

Z teoretického hľadiska je potrebné zdôrazniť, že offshore obchodné spoločnosti v medzinárodnom hospodárstve plnia aj legitímne funkcie. Odborná literatúra poukazuje na ich využitie ako nástroja koncentrácie investícií, riadenia podnikateľských rizík, vstupu na zahraničné trhy alebo optimalizácie administratívnych a daňových nákladov v rámci platných právnych rámcov.⁴ Ich existencia je preto integrálnou súčasťou globalizovanej ekonomiky a nemožno ju automaticky spájať s trestnou činnosťou. Práve tento aspekt je z pohľadu bezpečnostných vied zásadný, keďže umožňuje analyticky oddeliť legálne formy využívania offshore štruktúr od situácií, v ktorých sa tieto štruktúry stávajú nositeľom zvýšeného bezpečnostného rizika.⁵

Bezpečnostne relevantné znaky offshore obchodných spoločností nevychádzajú z ich samotnej existencie, ale z konkrétneho spôsobu ich fungovania. Medzi kľúčové faktory patrí najmä miera transparentnosti vlastníckych a riadiacich vzťahov, existencia alebo absencia reálnej ekonomickej činnosti v registračnej jurisdikcii a povaha finančných a obchodných transakcií, ktoré spoločnosť realizuje.⁶ Osobitnú pozornosť si vyžaduje vzťah medzi formálnym právnym nastavením spoločnosti a jej faktickým ovládaním, keďže práve tento nesúlad predstavuje častý predpoklad zneužitia offshore štruktúr na účely zakrytia konečných užívateľov výhod alebo fragmentácie právnej a trestnoprávnej zodpovednosti.⁷

Z pohľadu aplikačnej praxe považuje autor článku za potrebné prekročiť zjednodušené vnímanie offshore obchodných spoločností ako subjektov, ktoré sú buď legitímnou súčasťou podnikateľského prostredia, alebo automaticky spájané s protiprávnou činnosťou. Takéto binárne chápanie je analyticky nepostačujúce a v aplikačnej praxi orgánov činných v trestnom konaní môže viesť buď k podceneniu rizikových javov, alebo naopak k ich paušálnemu posudzovaniu bez dostatočného zohľadnenia konkrétnych okolností prípadu. Autor preto vychádza z predpokladu, že bezpečnostná významnosť offshore obchodných spoločností je podmienená najmä vzťahom medzi ich formálnym právnym usporiadaním a skutočným spôsobom fungovania. Práve rozdiel medzi právnou formou a faktickým ekonomickým obsahom činnosti spoločnosti, ktorý sa môže prejavovať absenciou reálnej hospodárskej činnosti, netransparentnými vlastníckymi vzťahmi alebo účelovým presunom finančných tokov, vytvára priestor na zneužitie offshore štruktúr v oblasti ekonomickej a finančnej trestnej činnosti. Takto koncipovaný prístup umožňuje posudzovať offshore obchodné spoločnosti z hľadiska ich konkrétnej bezpečnostnej relevancie a zároveň vytvára analytické východisko pre ďalšie bezpečnostno-kriminalistické skúmanie v nasledujúcich častiach príspevku.

---

¹PICCIOTTO, Sol. *International Business Taxation*, s. 1–15.

²PALAN, R., MURPHY, R. a Ch. CHAVAGNEUX. *Tax Havens: How Globalization Really Works*, s. 6–9.

³PICCIOTTO, Sol. *International Taxation and the State*, s. 21–35.

⁴PICCIOTTO, Sol. *International Taxation and the State*, s. 36–52.

⁵OECD. *Behind the Corporate Veil: Using Corporate Entities for Illicit Purposes*, s. 7–26.

⁶WORLD BANK. *The Puppet Masters: How the Corrupt Use Legal Structures to Hide Stolen Assets*, s. 33–58..

⁷UNGER, B. a D. VAN DER LINDE (eds.). *Research Handbook on Money Laundering*, s. 187–203.

Teoretickým východiskom ďalšej analýzy je preto rozlíšenie medzi legitímnym využívaním offshore obchodných spoločností a situáciami, v ktorých tieto subjekty predstavujú potenciálny nástroj ekonomickej a finančnej trestnej činnosti.

Toto rozlíšenie nemožno založiť na výlučne formálnych kritériách, ale vyžaduje si komplexné posúdenie ekonomického obsahu činnosti spoločnosti, jej vzťahov k iným subjektom a spôsobu, akým je zasadená do širšieho korporátneho a finančného prostredia.⁸ Len na tomto základe je možné pristupovať k offshore obchodným spoločnostiam analyticky a vyhnúť sa normatívnym skratkám, ktoré by mohli viesť buď k podceňovaniu bezpečnostných rizík, alebo k neodôvodnenej kriminalizácii legitímneho podnikania.⁹

Offshore obchodné spoločnosti v kontexte ekonomickej a finančnej trestnej činnosti

Offshore obchodné spoločnosti zohrávajú v oblasti ekonomickej a finančnej trestnej činnosti špecifickú úlohu, ktorú nemožno redukovať na jednoduchú tézu „offshore = kriminalita“. Z bezpečnostno-kriminalistického hľadiska ide skôr o to, že offshore subjekt môže v určitých situáciách predstavovať takpovediac funkčný nástroj na oddelenie formálnej právnej zodpovednosti od faktickej kontroly nad majetkom alebo finančnými tokmi. Práve v tejto funkcii sa offshore štruktúry stávajú relevantné pre ekonomickú kriminalitu. Nie preto, že by samotná registrácia v „offshore“ jurisdikcii bola protiprávna, ale preto, že v kombinácii s ďalšími prvkami (reťazenie subjektov, netransparentné vlastníctvo, formálna „prázdnota“ spoločnosti) zvyšujú latentnosť a komplexnosť protiprávných schém.¹⁰

Z praktického hľadiska sa offshore štruktúry typicky objavujú v prípadoch, kde páchatel sleduje účelové zakrytie ekonomickej reality od právneho obrazu transakcie. V daňovej oblasti to môže znamenať vytváranie konštrukcií, ktoré formálne spĺňajú určité znaky legálneho usporiadania, avšak materiálne smerujú k skresleniu základu dane, k presunu ziskov alebo k zakrytiu skutočných príjemcov výhod.¹¹ Podobne v rovine daňovej trestnej činnosti sa v praxi opakovane rieši otázka, ako posudzovať konania, pri ktorých sa cez formálne existujúce zahraničné subjekty vytvára zdanie ekonomickej činnosti, pričom skutočný hospodársky obsah zostáva nejasný alebo je účelovo deformovaný.¹²

Význam offshore obchodných spoločností sa pritom často neviaže na jednu transakciu, ale na ich schopnosť tvoriť stabilný prvok širšej ekonomickej schémy. Offshore subjekty môžu v rámci takejto schémy vystupovať ako držitelia majetku, zmluvné protistrany, sprostredkovatelia finančných tokov alebo formálni vlastníci aktív, pričom ich úloha je legitimizovaná prostredníctvom formálnych právnych úkonov a dokumentácie. Takto nastavené usporiadanie umožňuje dlhodobé fungovanie ekonomicky neautentických vzťahov, ktoré sú navonok v súlade s právnymi predpismi, no materiálne smerujú k zakrytiu skutočného ekonomického účelu.¹³

Z pohľadu bezpečnostnej praxe sa offshore obchodné spoločnosti v kontexte ekonomickej a finančnej trestnej činnosti neprejavujú ako samostatný nositeľ kriminality, ale ako faktor, ktorý mení podmienky jej odhaľovania a dokazovania. Ich význam spočíva najmä

---

⁸LEVI, M. *Money Laundering and Terrorist Financing: Challenges and Policy Responses*, s. 41–57.

⁹PICCIOTTO, Sol. *Regulating Global Corporate Capitalism: Issues in International Business Taxation*, s. 67–85.

¹⁰ŠVÁCHA, M. *Právní aspekty zakládání a provozování offshore společnosti na Guernsey ve světle práva ČR a EU*, s. 14–24.

¹¹BABČÁK, V. a kol. *Daňové úniky a daňové podvody a právné možnosti ich predchádzania (inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva)*, 33–52.

¹²KOCINA, J. *Daňové trestné činy*, s. 41–64.

¹³KOTLEBOVÁ, J. a B. CHOVANCOVÁ. *Medzinárodné finančné centrá: zmeny v globálnej finančnej architektúre*, s. 17–39.

v tom, že umožňujú oddeliť formálne právne vzťahy od faktických ekonomických procesov, čím sa zvyšuje náročnosť identifikácie skutočných rozhodovacích centier a tokov majetku. V situáciách, keď offshore subjekt nevykazuje reálnu hospodársku činnosť, má netransparentnú vlastnícku štruktúru alebo je súčasťou viacvrstvého korporátneho reťazca, dochádza k sťaženiu odhaliteľnosti ekonomickej trestnej činnosti. Takéto nastavenie nevytvára automatický predpoklad protiprávnosti, no predstavuje okolnosť, ktorá má zásadný význam pri hodnotení bezpečnostnej relevancie konkrétnej ekonomickej schémy.

Význam offshore obchodných spoločností sa výrazne prejavuje aj v oblasti dokazovania. Medzinárodný charakter týchto štruktúr, rozdielna úroveň transparentnosti v jednotlivých jurisdikciách a obmedzené možnosti získavania informácií o vlastníckych a riadiacich vzťahoch vytvárajú značné procesné a praktické bariéry pre orgány činné v trestnom konaní. Tieto okolnosti často vedú k situáciám, v ktorých je trestné konanie zamerané skôr na sekundárne znaky protiprávneho konania než na samotné jadro ekonomickej schémy¹⁴

Z pohľadu bezpečnostných vied je preto nevyhnutné vnímať offshore obchodné spoločnosti nie ako izolovaný problém, ale ako multiplikátor rizík, ktorý zvyšuje komplexnosť a latentnosť ekonomickej a finančnej trestnej činnosti. Ich zapojenie do trestnoprávne relevantných schém má potenciál oslabiť účinnosť kontrolných mechanizmov štátu, narušiť dôveru v spravodlivé fungovanie ekonomického systému a v konečnom dôsledku ohroziť ekonomickú bezpečnosť.¹⁵ Tento aspekt zároveň potvrdzuje potrebu bezpečnostno-kriminalistického prístupu, ktorý umožňuje analyzovať offshore štruktúry v širšom kontexte ich funkcie, a nie iba z hľadiska ich formálno-právneho postavenia.¹⁶

Hranica medzi legitímnym využívaním offshore obchodných spoločností a trestnoprávne relevantným zneužívaním

Rozlíšenie medzi legitímnym využívaním offshore obchodných spoločností a ich trestnoprávne relevantným zneužívaním nemožno založiť na jedinom právnom alebo ekonomickom kritériu. Z aplikačnej perspektívy ide o proces hodnotenia, v ktorom sa posudzuje súbeh viacerých okolností, ktoré samostatne nemusia mať protiprávny charakter, avšak v ich vzájomnej kombinácii môžu vytvárať rizikové prostredie s významným bezpečnostným dopadom. Rozhodujúce pritom nie je samotné využitie offshore štruktúry, ale spôsob, akým je táto štruktúra začlenená do konkrétneho ekonomického alebo finančného usporiadania.¹⁷

Za východisko možno považovať formálno-právnu rovinu, v ktorej offshore obchodná spoločnosť vystupuje ako právne existujúci subjekt založený v súlade s právnym poriadkom príslušnej jurisdikcie. Na tejto úrovni nemožno hovoriť o protiprávnosti, pokiaľ sú splnené základné zákonné požiadavky na vznik a fungovanie spoločnosti. Z bezpečnostného hľadiska však formálna právna existencia predstavuje len prvý, a často najmenej výpovedný, stupeň hodnotenia. Sama o sebe nevytvára o tom, akú úlohu spoločnosť reálne zohráva a aký je jej skutočný ekonomický význam.

Druhou, analyticky významnejšou rovinou, je ekonomická realita fungovania offshore obchodnej spoločnosti. V tejto fáze sa hodnotí, či spoločnosť vykazuje znaky reálnej hospodárskej činnosti, disponuje primeraným personálnym, materiálnym alebo organizačným zázemím a či jej transakcie majú zrozumiteľný ekonomický zmysel. Ak sa právna forma využíva len ako formálny obal bez reálneho hospodárskeho obsahu, vzniká nesúlad medzi

---

¹⁴KURILOVSKÁ, L., SVOBODA, I. a kol. *Kriminalistika*, s. 29–45.

¹⁵STRAUS, J., PORADA, V. a kol. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*, s. 85–103.

¹⁶STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická technika*, s. 19–38.

¹⁷BABČÁK, V. a kol. *Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania*, s. 25–33.

deklarovanou a skutočnou činnosťou spoločnosti. Práve tento nesúlad predstavuje jeden z kľúčových indikátorov potenciálneho zneužitia offshore štruktúry.

Tretia rovina, ktorá má z pohľadu bezpečnostno-kriminalistickej analýzy zásadný význam, spočíva vo funkcii offshore spoločnosti v širšej ekonomickej alebo finančnej schéme. Offshore subjekt môže plniť rôzne úlohy – môže vystupovať ako medzičlánok v reťazci transakcií, ako držiteľ majetku, ako formálny zmluvný partner alebo ako nástroj na presun finančných tokov. Rozhodujúce pritom nie je, že offshore spoločnosť v schéme vystupuje, ale aký účel táto úloha plní. Ak je jej funkciou zjednodušiť legitímne cezhraničné podnikanie, ide spravidla o prípustné využitie. Ak však slúži na rozptýlenie zodpovednosti, zakrytie skutočných kontrolných osôb alebo sťaženie identifikácie pôvodu majetku, dochádza k posunu smerom k trestnoprávne relevantnému konaniu.¹⁸

Z bezpečnostného kontextu by preto bolo vhodné pracovať s konceptom postupného zvyšovania rizika, nie s ostrou hranicou medzi legálnym a nelegálnym. Offshore obchodná spoločnosť sa v priebehu času alebo v závislosti od okolností môže posunúť z neutrálnej pozície do rizikového postavenia, a to bez zmeny svojej formálnej právnej existencie. Rozhodujúcim faktorom je dynamika jej využívania, miera transparentnosti a spôsob prepojenia s ďalšími subjektmi a transakciami.

Takto koncipovaný prístup umožňuje vyhnúť sa paušálnemu posudzovaniu offshore štruktúr a zároveň poskytuje analytický rámec pre identifikáciu situácií, v ktorých offshore prvok prestáva byť legitímnym podnikateľským nástrojom a začína plniť funkciu zvyšujúcu latentnosť a komplexnosť ekonomickej trestnej činnosti. Pre orgány činné v trestnom konaní a ďalšie bezpečnostné zložky predstavuje tento rámec praktické východisko pre hodnotenie konkrétnych prípadov bez potreby automatického pripisovania protiprávneho charakteru samotnej existencii offshore obchodnej spoločnosti.

Zvolený analytický prístup umožňuje posudzovať offshore obchodné spoločnosti nie ako paušálny bezpečnostný problém, ale ako dynamický rizikový prvok, ktorého význam sa odvíja od spôsobu jeho využitia v konkrétnej ekonomickej schéme.

Z pohľadu empirického uchopenia problematiky je potrebné poukázať na skutočnosť, že v podmienkach Slovenskej republiky neexistujú samostatné štatistické údaje o trestných činoch páchaných v súvislosti s využívaním offshore obchodných spoločností. Trestná štatistika Policajného zboru eviduje ekonomickú a majetkovú kriminalitu podľa druhov trestných činov, avšak bez rozlíšenia použitých právnych alebo podnikateľských štruktúr. Offshore prvky sa tak v štatistickej evidencii takpovediac „rozpúšťajú“ v širších kategóriách hospodárskych trestných činov, čo objektívne sťažuje ich kvantifikáciu a komparatívne hodnotenie. Táto absencia špecifických dát zároveň poukazuje na vysokú mieru latentnosti ekonomickej kriminality spájanej s využívaním komplexných právnych štruktúr a potvrdzuje potrebu analytického a kriminalistického prístupu pri jej odhaľovaní a hodnotení.

Kriminalistické východiská a možnosti odhaľovania zneužívania offshore obchodných spoločností

Zneužívanie offshore obchodných spoločností v kontexte ekonomickej a finančnej trestnej činnosti predstavuje pre orgány činné v trestnom konaní osobitnú výzvu najmä z kriminalistického hľadiska. Problémom pritom nie je nedostatok právnych nástrojov, ale zložitosť mechanizmov, v ktorých sa formálne legálne právne konštrukcie prelínajú s faktickými ekonomickými aktivitami. Kriminalistický prístup preto nemôže vychádzať z izolovaného posudzovania jednotlivých právnych úkonov, ale musí sa zamerať na pochopenie celkovej schémy konania, jej vnútornej logiky a účelu.

---

¹⁸KURILOVSKÁ, L., I. SVOBODA a kol. *Kriminalistika*, s. 211–223.

Základným východiskom kriminalistickej analýzy je identifikácia nesúladu medzi právnou formou a reálnym ekonomickým obsahom. Offshore obchodné spoločnosti sú v tomto smere špecifické tým, že navonok často pôsobia ako riadne fungujúce subjekty, zatiaľ čo ich faktická hospodárska činnosť je minimálna, ťažko overiteľná alebo účelovo deformovaná. Úlohou kriminalistickej analýzy preto nie je len preverenie formálnej dokumentácie, ale najmä posúdenie toho, či táto dokumentácia zodpovedá skutočným ekonomickým procesom a rozhodovacím mechanizmom.

Z kriminalistického hľadiska je potrebné vnímať offshore prvok ako signál zvýšenej potreby analytického preverovania, nie ako automatický dôkaz protiprávneho konania. Offshore obchodná spoločnosť sama osebe nepredstavuje dôkaz trestnej činnosti, avšak jej zapojenie do ekonomickej schémy môže naznačovať snahu o zvýšenie latentnosti konania, fragmentáciu zodpovednosti alebo zakrytie skutočných rozhodovacích centier. Tento prístup umožňuje vytvárať vyšetrovacie verzie založené na vzťahoch a funkciách jednotlivých subjektov, nie na apriórnych predpokladoch.

Osobitný význam v tomto kontexte nadobúda analýza finančných tokov. Offshore štruktúry sú často využívané ako medzičlánky pri presune finančných prostriedkov, pričom ich úlohou môže byť rozdelenie transakcií, presun medzi jurisdikciami alebo vytvorenie formálneho krytia pre pohyb majetku. Kriminalistická práca sa preto musí zamerať na sledovanie logiky finančných tokov, ich časových súvislostí a opakujúcich sa vzorcov správania, ktoré môžu poukazovať na účelový charakter transakcií.

Významným problémom pri odhaľovaní zneužívania offshore štruktúr je fragmentácia informácií. Relevantné poznatky sú často rozptýlené medzi viacerými štátmi, inštitúciami a databázami, pričom ich dostupnosť je nerovnomerná a časovo oneskorená. Kriminalistický proces preto spravidla neprebíha lineárne, ale formou postupného skladania čiastkových zistení, ktoré až v ich vzájomnom prepojení nadobúdajú dôkaznú hodnotu.

Z pohľadu dokazovania je pri offshore štruktúrach kľúčové prekročiť rámec formálneho posudzovania listinných dôkazov a sústrediť sa na rekonštrukciu rozhodovacích procesov. Otázky týkajúce sa skutočného ovládania spoločnosti, zdrojov rozhodovania a ekonomického prospechu majú v týchto prípadoch zásadný význam. Práve ich zodpovedanie umožňuje prepojiť formálne právne úkony s faktickým výkonom moci a kontrolou nad majetkom.

Kriminalistická prax zároveň poukazuje na to, že zneužívanie offshore obchodných spoločností má často dlhodobý a systematický charakter. Nejde o jednorazové konanie, ale o opakovane využívaný model správania, ktorý sa prispôbuje meniacim sa okolnostiam a kontrolným mechanizmom. Tomu musí zodpovedať aj spôsob odhaľovania, ktorý kladie dôraz na dlhodobé sledovanie, porovnávaciu analýzu prípadov a identifikáciu opakujúcich sa schém.

Z aplikačnej praxe možno konštatovať, že účinné odhaľovanie zneužívania offshore obchodných spoločností si vyžaduje kombináciu analytického myslenia, systematickej práce s informáciami a schopnosti interpretovať právne a ekonomické údaje v ich vzájomných súvislostiach. Offshore prvok v tomto kontexte nepredstavuje prekážku vyšetrovania, ale výzvu, ktorá kladie zvýšené nároky na kvalitu kriminalistickej práce a schopnosť rozpoznať skutočný význam formálne legálnych konštrukcií.

Bezpečnostné a aplikačné implikácie využívania offshore obchodných spoločností

Využívanie offshore obchodných spoločností v ekonomických a finančných vzťahoch má významné implikácie pre bezpečnostnú prax, najmä v oblasti prevencie, odhaľovania a dokazovania ekonomickej trestnej činnosti. Z pohľadu bezpečnostných vied nejde o izolovaný právny alebo ekonomický jav, ale o komplexný fenomén, ktorý ovplyvňuje fungovanie

kontrolných mechanizmov štátu, efektívnosť represívnych nástrojov a schopnosť orgánov verejnej moci reagovať na sofistikované formy protiprávneho konania.

Jedným z kľúčových bezpečnostných dôsledkov využívania offshore štruktúr je sťaženie odhalenia ekonomickej trestnej činnosti. Offshore obchodné spoločnosti umožňujú vytvárať viacvrstvové organizačné a majetkové usporiadania, ktoré sťažujú identifikáciu skutočných kontrolných osôb a ekonomických beneficentov. Tento stav neznamená automatické zlyhanie bezpečnostného systému, avšak zvyšuje nároky na analytické schopnosti a koordinačné mechanizmy orgánov činných v trestnom konaní.

Z aplikačného hľadiska sa osobitne významným javí posun dôrazu z formálneho posudzovania právnych vzťahov na hodnotenie ich reálneho obsahu. Bezpečnostná prax je čoraz častejšie konfrontovaná so situáciami, v ktorých formálna zákonnosť jednotlivých úkonov zakrýva ich skutočný účel. V takýchto prípadoch sa rozhodujúcim stáva schopnosť interpretovať ekonomické a právne údaje v ich vzájomných súvislostiach a identifikovať vzorce správania, ktoré presahujú rámec jednotlivých transakcií.

Offshore obchodné spoločnosti zároveň vplyvajú na charakter preventívnych opatrení v oblasti ekonomickej bezpečnosti. Tradičné preventívne nástroje založené na formálnych kontrolách a administratívnych povinnostiach narážajú na limity v prostredí, kde sú vlastnícke a riadiace vzťahy rozptýlené medzi viaceré jurisdikcie. To vytvára tlak na posilňovanie analytických, informačných a medziinštitucionálnych mechanizmov, ktoré umožňujú včas identifikovať rizikové ekonomické schémy ešte pred tým, ako nadobudnú trestnoprávnu relevanciu.

Významným aplikačným dôsledkom je aj potreba efektívnej spolupráce medzi orgánmi činnými v trestnom konaní, finančnými inštitúciami a ďalšími subjektmi zapojenými do systému ochrany ekonomickej bezpečnosti. Offshore štruktúry totiž často prekračujú tradičné hranice kompetencií jednotlivých orgánov, čím si vyžadujú koordinovaný postup a výmenu informácií. Bez takejto spolupráce dochádza k fragmentácii poznatkov, ktorá môže zásadne oslabiť schopnosť štátu reagovať na komplexné ekonomické schémy.

Z dlhodobého hľadiska možno využívanie offshore obchodných spoločností vnímať aj ako faktor, ktorý ovplyvňuje dôveru v spravodlivosť a transparentnosť ekonomického systému. Ak bezpečnostné zložky nie sú schopné efektívne reagovať na prípady, v ktorých sa offshore štruktúry používajú na zakrývanie protiprávnych aktivít, vzniká riziko narušenia dôvery verejnosti v rovnosť subjektov pred zákonom. Tento aspekt presahuje rámec individuálnych trestných konaní a dotýka sa širšieho chápania ekonomickej bezpečnosti štátu.

Z doposiaľ získaných poznatkov preto vyplýva potreba systematického prístupu k hodnoteniu offshore prvku v ekonomických vzťahoch. Nejde o jeho plošnú kriminalizáciu, ale o schopnosť rozpoznať situácie, v ktorých sa offshore obchodná spoločnosť stáva nástrojom zvyšujúcim riziko ekonomickej trestnej činnosti. Takýto prístup umožňuje zachovať rovnováhu medzi ochranou legitímneho podnikania a účinnou ochranou ekonomických a bezpečnostných záujmov štátu.

Záver

Predkladaný článok sa zamerával na analýzu offshore obchodných spoločností v kontexte ekonomickej a finančnej trestnej činnosti z bezpečnostno-kriminalistického hľadiska. Východiskom nebolo paušálne hodnotenie offshore štruktúr ako nelegitímnych nástrojov, ale snaha o diferencované posúdenie ich funkcie v konkrétnych ekonomických schémach a o identifikáciu okolností, za ktorých sa ich využívanie môže stať bezpečnostne rizikovým.

Analýza poukázala na to, že offshore obchodné spoločnosti samy osebe nepredstavujú automatický znak protiprávneho konania. Ich význam z pohľadu ekonomickej bezpečnosti štátu však rastie v situáciách, keď sú využívané spôsobom zvyšujúcim latentnosť konania,

fragmentáciu zodpovednosti a netransparentnosť vlastníckych alebo rozhodovacích vzťahov. Práve tieto faktory komplikujú odhaľovanie a dokazovanie ekonomickej trestnej činnosti a kladú zvýšené nároky na kriminalistickú prácu orgánov činných v trestnom konaní.

Z bezpečnostno-kriminalistického hľadiska sa ako kľúčové javí prekročenie formálneho posudzovania právnych a ekonomických vzťahov a dôraz na hodnotenie ich reálneho obsahu. Účinné odhaľovanie zneužívania offshore obchodných spoločností si vyžaduje analytický prístup založený na rekonštrukcii ekonomických schém, sledovaní finančných tokov a identifikácii skutočných rozhodovacích centier. Offshore prvok v tomto kontexte nepredstavuje prekážku vyšetrovania, ale indikátor zvýšenej potreby systematického a medziodborového prístupu.

Bezpečnostné implikácie využívania offshore štruktúr presahujú rámec jednotlivých trestných konaní a dotýkajú sa širšieho fungovania systému ochrany ekonomickej bezpečnosti. Schopnosť štátu reagovať na sofistikované formy ekonomickej trestnej činnosti je do značnej miery podmienená kvalitou analytických nástrojov, efektívnou spolupracou medzi relevantnými subjektmi a schopnosťou včas identifikovať rizikové ekonomické schémy.

Záverom možno konštatovať, že offshore obchodné spoločnosti z pohľadu bezpečnostných vied predstavujú komplexný fenomén, ktorý si vyžaduje vyvážený prístup medzi ochranou legitímneho podnikania a účinným postihom ich trestnoprávne relevantného zneužívania. Predložený príspevok má ambíciu prispieť k odbornej diskusii o tejto problematike a vytvoriť východisko pre ďalšie skúmanie offshore štruktúr v rámci bezpečnostno-kriminalistického výskumu.

Literatúra

Monografie a odborné publikácie

- BABČÁK, Vladimír a kol. *Daňové úniky a daňové podvody a právne možnosti ich predchádzania (inštitútmi daňového, obchodného a trestného práva)*. Košice: ŠafárikPress, 2018. ISBN 978-80-8152-661-9.
- KOCINA, Jan. *Daňové trestné činy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-442-8.
- KOTLEBOVÁ, Jana a Božena CHOVANCOVÁ. *Medzinárodné finančné centrá: zmeny v globálnej finančnej architektúre*. Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-299-3.
- KURILOVSKÁ, Lucia, Ivo SVOBODA a kol. *Kriminalistika*. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave, 2017. ISBN 978-80-8054-724-0.
- LEVI, Michael. *Money Laundering and Terrorist Financing: Challenges and Policy Responses*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2015. ISBN 978-1-78347-232-8.
- PALAN, Ronen, Richard MURPHY a Christian CHAVAGNEUX. *Tax Havens: How Globalization Really Works*. Ithaca: Cornell University Press, 2010. ISBN 978-0-8014-7612-5.
- PICCIOTTO, Sol. *International Business Taxation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. ISBN 978-0-521-88118-0.
- PICCIOTTO, Sol. *Regulating Global Corporate Capitalism: Issues in International Business Taxation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. ISBN 978-1-107-00406-7.
- PICCIOTTO, Sol. *International Taxation and the State*. London: Routledge, 2017. ISBN 978-1-138-20396-4.
- STRAUS, Jiří, Viktor PORADA a kol. *Teorie, metody a metodologie kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-666-8.

STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická technika*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-409-1.

ŠVÁCHA, Milan. *Právní aspekty zakládání a provozování offshore společnosti na Guernsey ve světle práva ČR a EU*. Brno: Key Publishing, 2010. ISBN 978-80-7418-085-9.

UNGER, Brigitte a Dan VAN DER LIND (eds.). *Research Handbook on Money Laundering*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013. ISBN 978-1-78254-727-8.

Inštitucionálne a analytické zdroje

OECD. *Behind the Corporate Veil: Using Corporate Entities for Illicit Purposes*. Paris: OECD Publishing, 2001. ISBN 92-64-18717-7.

WORLD BANK. *The Puppet Masters: How the Corrupt Use Legal Structures to Hide Stolen Assets*. Washington, DC: World Bank Publications, 2011. ISBN 978-0-8213-8894-5.

Key words: offshore companies, economic crime, economic security, criminal investigation, crime latency

Summary

This article addresses offshore companies as a complex phenomenon situated at the intersection of legitimate international business and economic and financial crime. It argues that offshore structures should not be assessed through simplified normative judgments, but rather through an analytical evaluation of their actual function within specific economic schemes. The analysis demonstrates that the security relevance of offshore companies does not stem from their mere existence, but from the manner in which they are used to increase the opacity, fragmentation of responsibility and latency of unlawful activities. From a criminal-investigative perspective, the article emphasizes the importance of moving beyond formal legal assessments toward an evaluation of economic substance, decision-making control and financial flows. The findings contribute to a differentiated understanding of offshore companies and provide an analytical framework applicable to law enforcement practice and further security-oriented research.

*mjr. Mgr. Ing. Filip Petrovič
externý doktorand Akadémie Policajného
zboru v Bratislave
e-mail: filip.petrovic@akademiapz.sk*

Recenzent: Dr. h. c. doc. JUDr. Ľuboš Wäldl, PhD.